



MAAELUMINISTEERIUM

Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava 2019-2023

Madis Võikar
Taimetervise osakond

Tegevuskava ülesehitus

- SISSEJUHATUS
- ÕIGUSLIK ALUS JA SEOS TEISTE ARENGUDOKUMENTIDEGA
- TEGEVUSKAVA EESMÄRGID

- TEGEVUSVALDKONNAD:

- I TEADLIKKUSE TÕSTMINE, TEAVITAMINE JA KOOLITUS**

- TEADLIKKUSE TÕSTMINE
 - KOOLITUS JA NÕUSTAMINE

- II TAIMEKAITSEVAHENDITE TURUSTAMINE JA SÄÄSTEV KASUTAMINE**

- TURUSTAMINE
 - SÄÄSTEV KASUTAMINE

- III SEADMED JA SEADMETE TEHNILINE KONTROLL**

- TEGEVUSKAVA RAKENDAMINE, EESMÄRKIDE SAAVUTAMISE HINDAMINE

OLUKORRA
KIRJELDUS



EESMÄRGID



TEGEVUSED

TEGEVUSKAVA ÜLDEESMÄRK

Taimkaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava üldine eesmärk on vähendada taimkaitsevahendite kasutamisega kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale

Mõõdikud

Näitaja	Algtase (2014-2018 aasta keskmine)	Sihttase (2023)
Pestitsiidide jääkide piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal NTA-I (%) Allikas: KAUR	19,7%	Põhjaveeseirejaamade, milles on tuvastatud piirnormide ületusi, osakaalu püsimine alla 10%.
Piirnormi ületavate taimkaitsevahendite jääkidega proovide osakaal Eesti päritolu toidus (%) Allikas: VTA/PMA	0,5%	Eesti päritolu toidus piirnorme ületavate proovide osakaalu püsimine alla 1%
Taimkaitsevahendite jääkide sisaldus mullas Allikas: PMK	(Keskmine toimeainete jääkide arv ühes proovis) 4,7 erinevat toimeainet	Keskmine toimeainete jääkide arv ühes proovis 5 või alla selle
Taimekasvatuse valdkonna töökeskkonnas juhtunud tööõnnetuste ja kutsehaiguste arv Allikas: TI	0	Taimekaitse valdkonna tööõnnetuste ja kutsehaiguste puudumine

I TEGEVUSVALDKOND: TEADLIKKUSE TÕSTMINE, TEAVITAMINE JA KOOLITUS

Alavaldkond: teadlikkuse tõstmine ja teavitamine

Kitsaskohad

- Mitteprofessionaalsed kasutajad pole piisavalt teadlikud taimekaitsevahendite kasutamise seotud keskkonna- ja terviseriskidest ning taimekaitsevahendite vähendamise ja asendamise võimalustest.
- Üldsus pole piisavalt teadlik taimekaitsevahendite kasutamise seotud keskkonna- ja terviseriskidest ning taimekaitsevahendite kasutamise vajadusest, nõuetest ja taimekaitsealasest olukorrast.
- Puudub terviklik ülevaade taimekaitsealase teadlikkuse taseme ja selle muutuste kohta.

Alavaldkond: teadlikkuse tõstmine

Eesmärk

Üldsusele on kättesaadav tasakaalustatud teave taimekaitsevahendite ohutu kasutamise ja taimekaitsevahenditega seotud tervise- ja keskkonnariskide kohta.

Alavaldkond: teadlikkuse tõstmine

Tegevused

- Töötada välja pikaajaline kommunikatsiooniplaan, et tõsta teadlikkust taimekaitsest, sh teavitada üldsust taimekaitsevahendite kasutamisest ja sellest tingitud ohtudest, taimekaitsealasest olukorrast ning mõjust inimeste tervisele ja keskkonnale.
- Parandada teadlikkust ITK-st, sh kemikaalivabadest alternatiividest taimekahjustajate tõrjeks.
- Järjepidevalt avaldada ja ajakohastada taimekaitse valdkonda käsitlevat teavet (sh uuendada MEMi, PMA, ETKI, PMK, ja MESi nõuandeteenistuse veebilehti), sh taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava raames tehtud tööst ja saavutatud tulemustest.
- Teavitada kohalikke omavalitsusi võimalustest reguleerida taimekaitsevahendite kasutamist kohalikul tasandil.
- Teha terviklik uuring taimekaitsealasest teadlikkusest, mis hõlmaks laiemat üldsust, nii professionaalseid kui ka mitteprofessionaalseid kasutajaid.

Alavaldkond: koolitus ja nõustamine

Kitsaskohad

- Taimekaitsekoolituste (sh õppematerjalide) hoidmine ajakohasena ja ühtlasel tasemel.
- Tasakaalustatud nõuande vähene kättesaadavus.

Eesmärk

Taimekaitsevahendite turustajad, professionaalsed kasutajad ja nõustajad on läbinud ühtlase tasemega ajakohastel teadmistel põhineva taimekaitsekoolituse. Tagatud on taimekaitsevahendite säästlikku kasutamist toetava nõustamisteenuse kättesaadavus.

Alavaldkond: koolitus ja nõustamine

Tegevused

- Ajakohastada taimekaitsekoolituse korraldajate pädevust, sh uuendada ja ajakohastada taimekaitsekoolituse korraldamiseks vajalikke õppematerjale.
- Teha selgeks täpne koolitusvajadus ja korraldada saadud teabe alusel regulaarseid koolitusi taimekaitsevahendite turustajatele, professionaalsetele kasutajatele ja nõustajatele.
- Tagada sõltumatu nõuandeteenuse kättesaadavus (alus nõustamisteenuse arendamisel).
- Analüüsida mitteprofessionaalsetele kasutajatele e-koolituste korraldamise võimalusi ja vajadusel süsteem välja töötada.

II TEGEVUSVALDKOND: TAIMEKAITSEVAHENDITE TURUSTAMINE JA SÄÄSTEV KASUTAMINE

Alavaldkond: taimekaitsevahendite turustamine

Kitsaskohad

- Jae- ja edasimüüjad pole piisavalt teadlikud turul olevate taimekaitsevahenditega seotud muudatustest (registrist kustutamine, ümberhindamine, lubade pikendamine, lubade muutmine, kasutusala laiendamine, loa valdaja muutumine, uued taimekaitsevahendid).
- Jaemüügis olevate väikepakendite valik on küll oluliselt vähenenud, kuid need on endiselt hõlpsasti kättesaadavad.
- Turustatavate taimekaitsevahendite koguste kasv.
- Väike taimekaitsevahendite valik Eesti turul.

Alavaldkond: taimekaitsevahendite turustamine

Eesmärk

Turustavate taimekaitsevahendite kvaliteedi ja ohutuse üle on tagatud kontroll ning ennetatakse loata taimekaitsevahendite turulejõudmist.

Möödik

Näitaja	Algtase (2017-2018 aasta keskmine)	Sihttase (2023)
Taimekaitsevahendite turustamisega seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollides (%) Allikas: PMA	4,2%	Rikkumiste osakaalu püsimine 5% või alla selle

Alavaldkond: taimekaitsevahendite turustamine

Tegevused

- Hinnata ja määrata kindlaks Eestis loa saanud taimekaitsevahendite riskitase.
- Teha järelkontroll taimekaitsevahendite loas määratud tingimustele (taimekaitsevahendite etikettide ümberhindamine).
- Soodustada biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete registreerimist.
- Analüüsida jaemüügis mitteprofessionaalsetele kasutajatele mõeldud taimekaitsevahendite müügikitsenduste vajalikkust.
- Järelevalveasutuste koostöö arendamine.
- Tõsta taimekaitsevahendite jae- ja edasimüüjate teadlikkust turul olevate taimekaitsevahenditega seotud muudatustest.
- Teha teavitustööd illegaalsete või võltsitud taimekaitsevahendite kaubanduse ning e-kaubandusega seotud ohtude ennetamiseks.

Alavaldkond: taimekaitsevahendite säästev kasutamine

Kitsaskohad

- Taimekaitsevahendite väärkasutus.
- Taimekaitsevahendite jõudmine mittesihtorganismideni; taimekaitsevahendite jääkide (eriti AMPA, kloridasoon-desfenüül) esinemine pinna- ja põhjavees üle piirnormide.
- Taimekaitsealaseid soovitusi andvad digiteenused pole piisavalt arenenud ega kättesaadavad.
- Teadmised ITKst vajavad pidevat ajakohastamist; ITK-d ei rakendata piisavalt ulatuslikult, näiteks koduaedades.
- Puudub tõhus metoodika ITK rakendamise hindamiseks.

Alavaldkond: taimekaitsevahendite säästev kasutamine

Eesmärk

Taimekaitsevahendite kasutamisega kaasnevad tervise- ja keskkonnariskid on vähenenud. Tagatud on taimekaitsevahendite nõuetekohane kasutamine ning tõhus järelevalve. ITK põhimõtete rakendamise laiendamine.

Mõõdikud

Näitaja	Algtase	Sihttase (2023)
Taimekaitsevahendite kasutamisega seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollides (%) Allikas: PMA	3,9%	Rikkumiste osakaalu püsimine 5% või alla selle
ITK põhimõtetele vastamine Allikas: PMA	100% professionaalsetest taimekaitsevahendite kasutajatest rakendavad ITKd	95% professionaalsetest taimekaitsevahendite kasutajatest rakendavad ITKd

Alavaldkond: taimekaitsevahendite säästev kasutamine

Tegevused

- Edendada taimekaitsevahendite ohutut ja optimaalset kasutamist: edendada biotõrje ning taimekaitsevahendite ohutumaid kasutusvõtteid, analüüsida biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete kasutamist soodustavaid meetmeid.
- Töötada välja strateegia erilist muret valmistavate toimeainete (nt glüfosaat) kasutamise piiramiseks (eelkõige erinevate alternatiivide leidmine ja kasutamise suunamine keskkonnameetmete kaudu).
- Ajakohastada ja levitada taimekaitsevahendite säästva kasutamise juhendmaterjale (sh kahjustajate taluvuslävedel põhinevad tõrjekriteeriumid, ITK kohta käiv praktiline teave).
- Arendada säästlikku taimekaitset toetavaid digilahendusi.
- Tõhustada järelevalvet: teha suuremas mahus etteteatamata kontrole, arendada PMK jääkide ja saasteainete laboratooriumi analüüsivõimekust, suurendada proovide arvu taimekaitsevahendite jääkide määramiseks, parandada järelevalveasutuste koostööd.
- Analüüsida veekeskkonna kaitse ja taimekaitsevahendite kasutamisega seotud riskide vähendamise meetmeid; vaadata üle pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtused.
- Soodustada põllumajanduspraktikaid, mis vähendavad taimekaitsevahendite negatiivset mõju keskkonnale, nt ÜPP strateegiakava meetmete raames.

Alavaldkond: taimekaitsevahendite säästev kasutamine

Tegevused

- Soodustada mahetootmist eelkõige intensiivsema põllumajandusega piirkondades, nt ÜPP strateegiakava mahetootmise meetme raames.
- Teha teadusuuringuid taimekaitsevahendite kasutamise mõjude kohta.
- Koguda statistilisi andmeid taimekaitsevahendite kasutamise kohta, sh eraldi põllumajandusliku ja mittepõllumajandusliku kasutamise kohta.
- Arendada taimekahjustajate leviku hoiatus- ja prognoosisüsteemi.
- Töötada välja ja rakendada ITK rakendamise kontrollisüsteem.
- Leida lahendused vähelevinud või väikese kasvupinnaga taimekultuuride taimekaitse vajadustele.
- Toimeained, mida kasutatakse suurtes kogustes või, mille keskkonna- ja terviseriskid on kõrgemad.

III TEGEVUSVALDKOND: SEADMED JA SEADMETE TEHNILINE KONTROLL

Kitsaskohad

- Taimekaitseseadmete tehnilise kontrolli kord on aegunud.

Eesmärk

Tagatud on taimekaitseseadmete tänapäevane tehniline kontroll

Möödik

Näitaja	Algtase (2014-2018 aasta keskmine)	Sihttase (2023)
Ettekirjutused seoses kontrollimata taimekaitseseadmete kasutamisega (ettekirjutuste osakaal teostatud kontrollides, %) Allikas: PMA	1,6%	Kontrollimata taimekaitseseadmete kasutamisega seotud ettekirjutuste osakaal on 5% või alla selle

III TEGEVUSVALDKOND: SEADMED JA SEADMETE TEHNILINE KONTROLL

Tegevused

- Edendada ja kaasajastada taimekaitseseadmete tehnilise kontrolli süsteemi, sh ajakohastada tehnilise kontrolli korda; kohandada süsteemi kehtivatele standarditele.
- Pakkuda tehnilise kontrolli tegijatele järjepidevalt täiendõpet, ajakohastada ühtseid koolitusmaterjale.
- Leida võimalusi tehnilise kontrolli teostajatele vajalike tänapäevaste mõõteseadmete hankimiseks, nt sobiva ÜPP strateegiakava meetme raames.
- Analüüsida teises liikmesriigis tehtud tehnilise kontrolli vastastikuse tunnustamise võimalusi.

TAIMEKAITSE NÕUKOGU

- Nõukogu jälgib väljatöötatud mõõdikute abil eesmärkide saavutamise taset ja teeb vajadusel ettepanekuid tegevuskava täiendamiseks või muutmiseks.
- Ülevaate andmine taimekaitse valdkonnas toimuvast.
- Liikmete hulka kuuluvad valdkonna organisatsioonide ja asutuste esindajad.
- Koguneb vähemalt kaks korda aastas.



MAAELUMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest!